

Informatienota voor de raad

Datum 30 maart 2021

Onderwerp	Grondstromen en diffuus lood in bodem
Versienummer	V .

Portefeuillehouder W. Dogger

Informant M. Klutman
Afdeling Leefomgeving en Mobiliteit
Telefoon 038 498 2632
Email M.Klutman@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. Het geactualiseerde ontwerpbeleid voor ontgraven en toepassen van grond in Zwolle.
2. Ons voornemen om voor eigen gemeentelijke projecten met een woonbestemming waarop een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt of gaat plaatsvinden, de GGD-advieswaarde van 90 milligram/kilogram voor lood in de bodem over te nemen en toe te passen.
3. Hierbij in te zetten op de communicatievariant diffuus lood in de bodem.
4. Over te gaan tot uitvoering van dit beleid en de communicatievariant na vaststelling hiervan door de raad.

Datum

30 maart 2021

Inleiding

In 2015 stelde uw raad het nu geldende gebiedsspecifiek bodembeheerbeleid (ontgraven en toepassen van partijen grond) vast. Wettelijk geldt dat het bestaande beleid moet worden geactualiseerd. Zonder beleid moet voor iedere ontgraving en toepassing van grond bodemonderzoek worden gedaan. Dit leidt tot hogere kosten en lasten voor de uitvoeringspraktijk. Afgelopen maanden is in overeenstemming met de landelijke richtlijnen deze actualisatie uitgevoerd waarin ook het onderwerp diffuus lood in de bodem is meegenomen. Daarom heeft ons college het bestaande beleid geactualiseerd (uitvoering raadsbesluit van 15 juni 2020, nr. 20200615-8). Aanvullend hebben wij het voornemen uitgesproken om de GGD-adviesnorm voor lood in de bodem over te nemen voor eigen projecten en in te zetten op de communicatievariant diffuus lood. Het geactualiseerde beleid gaat nu ter inzage. Aangezien uw raad bevoegd is tot vaststelling van het definitieve beleid, ontvangt uw raad van ons een voorstel hierover, inclusief het onderwerp diffuus lood in de bodem (planning: eind juni 2021).

Kernboodschap

Het bevorderen van hergebruik van grond (bodembeheer), minder kosten en lasten voor de uitvoeringspraktijk en bijdragen aan een gezonde fysieke leefomgeving.

Consequenties

1.1 Actualisatie is wettelijk verplicht

Anders kan de bodemkwaliteitskaart niet gebruikt worden als wettig bewijsmiddel voor het toepassen en ontgraven van grond waardoor de kosten en lasten voor de uitvoeringspraktijk toenemen.

1.2 Beleid verder vereenvoudigd met behoud van de bestaande bodemkwaliteit

Het geactualiseerde beleid leidt niet tot grote inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van het bestaande beleid. Dit houdt in dat hergebruik van grond wordt gestimuleerd zonder afbreuk te doen aan de bestaande bodemkwaliteit. De actualisatie levert wel weer een beter beeld op van de bodemkwaliteit. Hierdoor is in overeenstemming met de geldende richtlijnen het geactualiseerde beleid vereenvoudigd. Het beleid past binnen de kaders van de (ontwerp) Omgevingsvisie Zwolle. Ook is bij de actualisatie rekening gehouden met het bestaande beleid elders in de regio zodat het ontgraven en toepassen van grond in de regio nog steeds kan plaatsvinden. Het beleid wordt vertaald naar een gebruiksvriendelijke viewer (een digitaal programma met data en kaarten) zodat een ieder dit eenvoudig kan raadplegen. Deze viewer is voor de zomer klaar.

2.1 Inventarisatie naar diffuus lood uitgevoerd

Landelijk onderzoek (2016) naar de gevolgen van lood toont aan dat lood in bepaalde concentraties van invloed kan zijn op de volksgezondheid. In het bijzonder bij (zeer) jonge kinderen kan lood een negatieve invloed hebben op de hersenontwikkeling en leiden tot een lichte daling van het IQ (verlies van enkele IQ-punten). Om hiertegen meer bescherming te bieden, adviseert de GGD (en RIVM) een lagere loodnorm in grond te gebruiken dan nu wettelijk geldt. De wettelijke norm die geldt om risico's voor de volksgezondheid te beperken, is 530 milligram/kilogram voor lood in de bodem, de GGD adviseert een norm van 90 milligram/kilogram.

In het bodembeleidsplan 2017 is aangekondigd diffuus lood (verontreiniging met lood die aanwezig is in een groot gebied, met daarbinnen soms relatief grote verschillen, dus hoge gehalten op de ene plek gebied en weer lage op andere plekken) in Zwolle te gaan onderzoeken en in beeld te brengen. Daarom zijn een loodinventarisatiekaart en een variantenonderzoek opgesteld. Hieruit blijkt dat, net als

Datum 30 maart 2021

in veel andere steden, in het centrumgebied en de oude kernen in Zwolle hogere concentraties diffuus lood (wel onder de wettelijke saneringsnorm) zijn te verwachten. Naast het centrumgebied gaat het ook om met name de oude delen van de wijken Assendorp, Diezerpoort en Kamperpoort. Oorzaken hiervan zijn het historisch gebruik door de mens en het toepassen van ophooglagen waarin lood aanwezig was. Omdat diffuus lood in de bodem een duidelijke relatie heeft met grond en om hiervan een (nog) beter beeld te krijgen, is lood meegenomen in het veldonderzoek van het actualisatietraject van de bodemkwaliteitskaart. Hieruit blijkt dat de bodemkwaliteit in Zwolle voor het overgrote deel lager is dan de norm die de GGD adviseert. Alleen in het centrumgebied en de oude kernen liggen de gevonden loodgehalten boven de GGD-norm. De waarden blijven daar wel beneden de wettelijke norm en hoeven daarmee niet verplicht gesaneerd te worden.

2.2 Nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid beperkt de risico's voor de volksgezondheid

In onze Omgevingsvisie is het uitgangspunt dat we de milieukwaliteit waar mogelijk willen verbeteren en daarbij synergie zoeken met ruimtelijke ontwikkelingen in de stad. Daarom zijn wij voornemens in lijn daarmee niet langer uit te gaan van de wettelijke norm, maar de strengere adviesnorm van de GGD te hanteren voor onze eigen projecten en ruimtelijke ontwikkelingen op gemeentelijke gronden. Hierbij gaat het met name om het uitgeven van kavels en het bouwrijp maken van gronden voor toekomstige woonlocaties.

Voor derden stellen we de GGD-norm niet verplicht, maar wij zullen hen via communicatie wel informeren en verleiden om in hun activiteiten het goede gemeentelijke voorbeeld te volgen.

Overigens passen we al sinds 2000 voor gemeentelijke speeltuinen schoon (speel)zand toe, waardoor blootstelling aan diffuus lood op deze plekken al wordt voorkomen.

3.1 Past bij de Zwolse situatie en in lijn met het advies van het adviesbureau

Zoals boven aangegeven, is de problematiek diffuus lood in bodem in Zwolle relatief beperkt omdat het gaat om een beperkt gebied en om loodgehalten die niet heel ver boven de GGD-advieswaarden liggen. Er zijn drie varianten onderzocht om deze problematiek in Zwolle aan te pakken:

1. *Behoud bestaande aanpak:* de gemeente neemt geen aanvullende maatregelen om de blootstelling aan lood te beperken en communicatie over diffuus lood gaat alleen via de GGD. Zwolle maakt geen extra kosten, maar boeken ook geen extra gezondheidswinst.
2. *Communicatievariant:* De gemeente geeft actief algemene en gerichte gebruiksadvisen (zoals door het RIVM geadviseerd) voor het centrumgebied en de oude delen van de wijken Assendorp, Diezerpoort en Kamperpoort. Het doel hiervan is dat inwoners hun gedrag wijzigen en eventueel zelf maatregelen treffen, waardoor de blootstelling aan lood in (moes)tuinen vermindert. Aanvullend verzamelt en registreert de gemeente de bestaande bodemkwaliteit op gemeentelijke speelplekken in het centrumgebied en de kernen. Als er onvoldoende gegevens beschikbaar zijn, dan worden de hiervoor noodzakelijke vervolgacties uitgevoerd. De kosten hiervan worden geraamd op ± 500.000 en de gezondheidswinst scoort 'gunstig'.
3. *Faciliteervariant:* In deze variant worden de gerichte gebruiksadvisen uit de communicatievariant aangevuld met het faciliteren van maatregelen die inwoners kunnen nemen om blootstelling tegen te gaan in particuliere tuinen. Denk aan ondersteuning bij de uitvoering van bodemonderzoek en het beschikbaar stellen van schone grond. Net als bij de communicatievariant verzamelt en registreert de gemeente de bodemkwaliteit van gemeentelijke speelplekken en daarnaast ook die van scholen en kinderdagverblijven. De kosten hiervan worden geraamd op ± 2,7 miljoen en de gezondheidswinst scoort 'zeer gunstig'.

Datum 30 maart 2021

Variant 3 vermindert blootstelling aan diffuus lood het meest, maar het variantenonderzoek toont aan dat ook variant 2 de blootstelling vermindert. Beide varianten leiden tot een acceptabele blootstelling op basis van het GGD-advies. Terwijl de kosten voor variant 3 beduidend hoger zijn dan variant 2. Omdat veel gegevens over de gemeentelijke speelplekken al in beeld zijn en we gebruik kunnen maken van andere communicatievoorbeelden in den lande, verwachten we dat de kosten voor het uitvoeren van de communicatievariant in de praktijk een stuk lager uitvallen dan nu geraamd.

Kosten en inspanning afgezet tegen de opbrengsten (bijdrage gezondheid) adviseert het adviesbureau de communicatievariant. Ons voornemen is om dit advies over te nemen en in te zetten op de communicatievariant. Ook steden zoals Amsterdam en Dordrecht passen deze aanpak toe.

Financiën

Kosten door toepassen GGD-adviesnorm voor lood

Een project kan duurder worden voor de gemeente door het toepassen van de GGD-adviesnorm voor lood. Maar door bij de projectaanpak tijdig rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van diffuus lood, kan hierop worden geanticipeerd. Zo kan bijvoorbeeld bij het bouwrijp maken van een locatie voortaan standaard geschikte grond worden toegepast, die voldoet aan de GGD-adviesnorm voor lood. De opgestelde loodinventarisatiekaart is een goed instrument om te kunnen anticiperen bij aanvang van een project of ontwikkeling. Hierdoor kunnen (extra) hogere kosten achteraf worden voorkomen.

Ondanks dat de GGD-adviesnorm niet geldt voor derden, kunnen zij zelf kiezen om deze norm toe te passen en hierbij gebruik te maken van de loodinventarisatiekaart.

Kosten communicatievariant binnen reguliere budgetten

Het variantenonderzoek gaat uit van 500.000 euro kosten voor uitvoering van de communicatievariant. Dit betreft een looptijd van 10-15 jaar. Ongeveer de helft van deze kosten is geraamd voor het communicatietraject. Verwacht wordt dat deze kosten een stuk lager zullen uitvallen, omdat gebruik gemaakt kan worden van andere voorbeelden in den lande. Er zijn namelijk veel meer andere gemeenten die ook met deze problematiek te maken hebben, en ook een communicatietraject zijn gestart. Daarnaast wordt verwacht dat de geraamde kosten voor het verzamelen en vastleggen van gegevens lager uitvallen omdat voor Zwolle al veel gegevens bekend zijn. Omdat deze werkzaamheden passen binnen de reguliere werkzaamheden, kunnen de kosten hiervan worden opgevangen binnen de bestaande budgetten.

Communicatie

- A. Na vaststelling van de ontwerpnota bodembeheer gaat deze ter inzage. Dit gebeurt op de gebruikelijke wijze via een kennisgeving.
- B. Over het onderwerp diffuus lood in bodem wordt het volgende communicatietraject gevolgd:
 1. Er is een persbericht opgesteld dat een toelichting geeft op ons besluit.
 2. Uitgangspunt is dat lood in de bodem valt onder gezondheid en daarom thuishoort bij de GGD. Op de website van de GGD staat al het een en ander vermeld over lood. Aanvullend (tegelijk met het bekend maken van het ontwerpbeleid) wordt op de site van Zwolle de loodinventarisatiekaart geplaatst, met een korte toelichting en verwijzing naar de GGD-site. Zo kunnen inwoners en andere geïnteresseerden achterhalen wat voor hun situatie geldt en hoe hiermee om te gaan.
 3. In ontwikkeling (verwacht voor de zomer klaar): Inwoners kunnen de bodemkwaliteitskaart en loodinventarisatiekaart (incl. bijbehorende gebruiksadvisen volgens GGD-site) interactief raadplegen via de website.

Datum 30 maart 2021

4. Na vaststelling beleid raad: Samen met de afdeling Communicatie wordt een traject voorbereid om bewoners, scholen en kinderdagverblijven in centrum en oude kernen te informeren over diffuus lood en wat zij hier zelf aan kunnen doen (gebruiksadviezen).
5. Na vaststelling beleid raad: Samen met de afdeling Communicatie wordt een traject opgesteld over het informeren van belanghebbenden met vastgoedposities over hoe de gemeente Zwolle omgaat met diffuus lood in de bodem.

Vervolg

De eventueel ingediende zienswijzen worden verwerkt in de definitieve Nota en daarna ter vaststelling voorgelegd aan uw raad. Ook stellen wij uw raad dan voor om in te stemmen ons voornemen de GGD-adviesnorm voor lood in de bodem te gebruiken en het uitvoeren van de communicatievariant diffuus lood. In de tussentijd wordt gewerkt aan de interactieve kaart/viewer, die naar verwachting voor de zomer klaar is. In de tussentijd kunnen derden (inwoners) het beleid raadplegen via de site van Zwolle en nadere info over diffuus lood op de site van de GGD. .

Openbaarheid

Geen beperkingen.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom